

ארבעה שלחמי

„אני גרמתי ללחמה!“

מאת שלום כהן

אתם בודאי חושבים שאתם יודעים כיצד פרצה מלחמת העצמאות. מן הסתם, משובנים אתם כי הדבר קרה אחרי שכמה ערבים ארבו לאוטובוס של אגד, שנסע מנתניה לירושלים. אם כן, רבותי, אינכם אלא טועים. המלחמה התחילה בצורה אחרת לגמרי. ברשותכם, אספר לכם בדיוק כיצד.

אולם לשם כך, עלי קודם לספר לכם כיצד נהיתי לשחקן קולנוע: ישבתי במערכת, מאוחר מאוד בלילה, וכתבתי פתאום גילצל הסלפון. זה היה הצלם הראשי. הבנתי מיד שקרה משהו רציני מאוד. לא טעיתי.

„שמע, שלום, האם אתה מוכן לשחק בסרט?“
„הה... ה...!“

„מצויין! אני מיד בא אליך עם מישו מחברת הסרטים!“

בדמינוי כבר הצטייר יצור משונה, הבוחן אותי מלמעלה למטה ומושך בכתפיו: מצטער, לא מתאים. אך ענתי העמוקה לא יכלה לסבול את המחשבה. ראיתי את נציג חברת הסרטים דוהר אלי, בידו האחת חוזה לעשר שנים וכמה מיליוני לירות — לא, לא, דולארים! ובידו השניה עט, מתחנן במני שאסכים לחתום. אחריו שורה אינסופית של עתונאים, צלמים, מעריצים המבקשים חתימות ושוב צלמים וחוזים. פה ושם הכרתי כמה מכרים וחזיקים שניסו קולו של הצלם החירוני למציאות: „שלום, זאת היא בבה, מחברת הסרטים.“

להתנהג כאילו היינו אחים לנפש. עשיתי את עצמי כאילו שאני מכיר אותם. בחורה חנינית מאוד. עיניו הזוהר, עינים נוצצות, חיוך רחב.

(לעצמה, או לצלם, או לשנים יחד): „כך, אני חושבת שהוא מתאים.“ (לי): „אתה מבין, השחקן שהיה שצריך למלא את התפקיד הזה נסע פתאום ללונדון ואנחנו צריכים להסריט מחר. אתה יודע כמה קשה למצוא שחקן מנוסה בן לילה... נבוא לקחת איתך בשבע בבוקר מהבית ועליך ללבוש חליפה חומה בהירה ולענוד עניבה. אה, כן... הגה התפקיד שלך.“

מקום ההסרטה היה בביתה של רבקה זיו בתל-מונו. בית גדול, בתוך גינה ענקית, מקושטת בריכת שחיה. ממש כמו בסרט. היו שם המון בחורות יפות. מישו הלך ביניהן וזירז אותן כל הזמן: „גו, גו, להתפשט, להתפשט!“ מישו אחר בא אלי, בידו רשימה ארוכה של מי יודע מה וכאילו שכבר הכיר אותי מילדות, לקח אותי ביד ואמר: „בוא, הבמאי רוצה לראות אותך.“

תורולד דיקנסון, הבמאי, הסביר לי שאני צריך לשחק תפקיד של עתונאי ערבי בעל רמה תרבותית, המשתתף בנשפית'גן בבית של איזה יהודי, ערב פרוץ מלחמת העצמאות. הכל צריך להיות שקט ומנומם, על טוהר התרבותיות (אתה מבין, בתקופה הזאת היו באמת דברים כאלה, כנראה!).

במסיבה הזאת צריך להתקרב אלי יהודי בשם רוני ותוך כדי ידיותי-אבל-בל-זאת רציני אני צריך להחזיק אותו לבריכה. הכל בידידות ובנימוס, אתם מבינים. אה, כן. רוני זה הוא השחקן הראשי, כך שאם השתבם שהתפקיד שלי זה תפקיד קטן סתם, בשולי הסרט, טעיתם. הייתי ממש צריך לזרוק את הגיבור למים. ומי שיותר חזק מהגיבור הראשי ואת אומרת שהוא גיבור ראשי עוד יותר. תשאלו כל ילד בבית העם אם אינכם מאמינים לי.

ואז רוני איסר אותי. הרגשה עצומה. בערך כמו זו של לוח מודעות עירוני כשעוברים עליו במברשת טובה. ענקית לפני שמדביקים עליו את המודעות. משם לקח אותי עוד פעם אותו איש שמעט-הכיר-אותי-וכו'. הפעם הושיב אותי על סאג גוה, על סף הבריכה. הוא הראה לי את האנגלי ואת השחקן הראשי, שישמו האמיתי מייק העיני, כלומר מיכאל וייסגל. „עכשיו נתחיל“, אמר מישו.

שריקה במשורקית. בחורות קיפצו במים. יופי. רק המנורות הפריעו. וכן יצרו חום של הנינום. כלונז עברנו על התפקיד. דוקא לא רע. מישו אמר: „עוד פעם!“

החום הלך וגבר. הבטתי על כוס מיץ התפוזים שנתנו לי בתור תפאורה. כשקיבלתי אותה, היה קר. עכשיו הוא העלל אדים. חלק ממנו אפילו התאדה והשאיר פס לבן על הכוס. האנגלי שישב לידי החזיק את רויסקי-אנד-טודה שלו בצורה אנגלית מאוד. אבל הוא לא שתה אותה. הוא ידע מה ששמי לו שם.

פתאום עברה נערה עצומה. היא היתה בכגד ים ביקיני. אני הכרתי אותה. זאת היתה זיוה מהפנטומימה. אבל היא היתה מאופרת כמו בובת שעווה. וגם אני הייתי מאופר. והחוק היה איום. בדרך כלל, כשאני רואה את זיוה מהפנטומימה עוברת, אני מרשה לעצמי שריקה נפשית ארוכה וממושכת. אבל הפעם, אני לא שרקתי. אני רק חשבתי כמה שזה לא כל כך מושך לראות בחורה ככה, עם כל התוספות האלו. ברגע זה, אני ריחמתי על חברי למקצוע שצריכים לנושך את ריטה היוורת או סילבנו מנגאנו. מסכנים.

לבסוף, הגענו לקטע החשוב. אני הייתי צריך לזרוק את מייק לבריכה. אני עשיתי את זה בעדינות ובנימוס, אתם מבינים. יופי! הוא נפל למים ושחה קצת. הוא עלה חורה ואמר לי: „אולי קצת יותר בכוח?“ טוב, יהיה כך. אני דחפתי אותו. יותר בכוח!“ עוד דחיפה. הפעם זה היה בסדר.

מייק הגנה מכל העניין. כל פעם שהוא נפל למים הצוננים אני כמעט מתי מקנאה. עכשיו בא הבמאי ואמר: „טוב, מסריטים. אתם כבר יודעים את תפקידכם.“
המצלמה התחילה לסיוב. מייק התחמם וצעק לאנגלי: „אבל זאת היא מולדתנו! היא היבטחה לנו!“

אני הפסקתי אותו ואמרתי (אל תחשבו שזה כל מה שאני אומר בסרט. לפני זה כבר אמרתי כמה דברים חשובים מאוד): „נכון, הבאתם כמה רעיונות מודרניים לארצי. אבל יש יותר מדי יהודים כאן. איך זה ייגמר? או שאתם תדחפו אותנו למדבר, או שאנחנו נדחוף אתכם לים.“

ואני דחפתי אותו לבריכה, בעדינות ובנימוס, אתם מבינים. למחרת, בישרו הכותרות כי החלה המלחמה בארץ-ישראל. אם אינכם מאמינים, תלכו לראות את גבעת 24 מינה עונה.

(ראה שער)

הערה הצברית בת ה-16 וחצי שיצאה את שער גמנסיה ביאליק ה"ח"פאית כשהיא מצוידת בתעודת בגרות וברצון עז להשתלב בלימודי המטמטיקה באוניברסיטה העברית לא הגיעה לירושלים. במקום זה מצאה את עצמה, כעבור שש שנים, בדירת שיכון דרום תל-אביבית*, נשואה למהנדס-בניין ובעלת אחד השמות העולים בעולם התיאטרון: חיה הררית.

למרות התעניינותה הרבה של חיה, מאז ומתמיד, במטמטיקה (ולגביה, כמובן מאליי, במשחק השחמט) לא היה לבה נתון לבעיות הישוב ונוסחות אלגברה בלבד. משיכה לא פחות חזקה הפעילו השטח שבין המסך לקלעים. בייחוד מאז שחקה בלהקת בית הספר את תפקידה של מאשה, אשת המורה, המתאהבת בשר צבא נע ונד בשלוש אחיות של ציכוב, שוברת את לבה כשזה נוטשה סופית.

אחרי שלוש שנים. בבחירה בין מ"ערכוני אוניייל לנוסחות ניוטון התעברה מלחמת העצמאות, שהעבירה את חיה ל"להקת חיל הים שהציגה משך שנת קיומה רק על היבשה אך בכל זאת הצגות ימיות כ"מערכונו של אוניייל, ציד הלווייתנים.

נסיון השנה שכנע את חיה סופית. היא * אחז משכניה לבית של חברת מפלגת השמאל הסוציאליסטית הררית: מנהיג ה"שומר הצעיר, מאיר יערי.

עברה לתל-אביב, נישאה למהנדס שהכירה עוד בהיותו סטודנט התכניון תלפאי וגר-הקאמרי בבית-הספר הדרמטי של התיאטרון הקאמרי.

שלוש שנים יותר מאוחר זכתה בהופע"תה הראשונה על קרשי מוגרבי. היה זה תפקיד ניצבת, אחת מנשות החצר בהצל. חיה שהיתה, כשמה, חיה מדי לתפקיד האלם של ניצבת, עוררה את תשומת לב ראשי הקאמרי, שזיכו אותה כבר בהצגה הבאה בתפקיד כמעט ראשי: הנערה היתיי, זה בקרא לי טיומקה, דינה התל-אביבית, הנקלעת בין הקרייזים לאידיאליו.

מקווה להיות! שרת צבא עטופת עוד גברים וקפצנית במלכת שבא, גילוף צנועה וחמודה בנאסר אל-דין וקלארה ב"אנשי ריב היו תמרוני הדרך הבאים בעלייתה של חיה הררית תחת אורות הבמה. השח"קנית התמירה (1.69 מטר), חומת העין, צחורת השן ושחורת השער כבשה את הקהל שהתפעל ממשחקה הרגישי, מביצועה המושלם שעיקריו קול צלול ותנועה נקיה להפליא.

חיה עצמה לא התפעלה מעלייתה (ש"זכתה אותה במשכורת החודשית של 142 לירות*), השיבה לשאלת כתב מראיין: „שחקנית טובה? עוד לא. מקווה להיות.“

* משכורתם של כוכבי הקאמרי חנה מרון, יוסף ז'ין, אינה גבוהה בהרבה, מגיעה ל"200 לירות לחודש.